N°. 692. **DE GRONDWET.** 185[illegible]

ZATURDAG 18 AUGUSTUS.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . » 5.50.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

Het 's Gravenhaagsche belastingstelsel.

II.

De invloed van de Spaarkas op de heffing eener plaatselijke belasting op het gemaal is niet te ontkennen, als men, na al hetgeen door ons is aangevoerd, nog let op de daaruit voortvloeijende verpligting, om de broodzetting te behouden en behalve dat maximum nog een anderen prijs te bepalen, die als het normaal cijfer van de broodprijzen in de residentie is te beschouwen. Wij noemen dat eene kunstmatige regeling van den prijs van het voornaamste voedingsmiddel. Men heeft de broodzetting nadeelig gekeurd voor de verbeterde broodbereiding; omdat zij de bakkers aan bepalingen bindt, die de vrije concurrentie belemmeren; maar wat zal men zeggen van een maatregel: die ten doel heeft het brood van *dezelfde* hoedanigheid en tot een *gelijk* gewigt steeds op denzelfden prijs te behouden, wanneer het ten eenenmale aan een redelijken grondslag ontbreekt, om dien prijs voor een aanzienlijk tal van jaren vooraf vast te stellen? Wij spreken niet tegen, dat het mogelijk is het maximum van den broodprijs te bepalen naar de grondslagen, die daarvoor bij de regeling der broodzetting zijn aangenomen; maar wij ontkennen de mogelijkheid, om te vinden een redelijken grondslag, waarop *voor de toekomst* eene gemiddelde waarde van de tarwe en de rogge naar den onzekeren loop der marktprijzen kan worden bepaald. Ruim twee jaren lang is dat maximum van de broodprijzen overschreden en is de Spaarkas tot eene aanzienlijke uitkeering verpligt; en wie zal zeggen hoe lang die verpligting nog zal moeten voortduren en hoe lang men daaraan zal kunnen voldoen? En nu rijst de vraag of dat maximum vermindering zal ondergaan door de afschaffing van den rijksaccijns op het gemaal met 1o. Januarij aanstaande, dan wèl of die vermindering ook zal bestaan bij eene geheele of gedeeltelijke afschaffing van de plaatselijke belasting op het gemaal? Die vraag moet toestemmend beantwoord worden, als men op den voorgrond stelt, dat bij afschaffing van belastingen de belastingschuldige en niet de Spaarkas behoort te worden gebaat; maar als men een ander gevoelen aankleeft en het maximum van den broodprijs eenmaal bepaald acht als het normaal cijfer voor den broodverbruiker, in billijke verhouding staande tot de grondslagen, waarop die maatregel berust en tot het doel, dat men daarmede beoogt, dan moet *de Spaarkas* het voordeel genieten en de uitkeering aan de bakkers ophouden. De Gemeenteraad zal die vraag moeten beantwoorden, omdat zij juist betreft een beginsel, dat eerst *dàn* in zijne gevaarlijke en nadeelige strekking zich openbaart, wanneer de overtuiging wordt verlevendigd, dat de natuurlijke loop der zaken niet *mag* worden belemmerd.

Het is dus niet genoeg, dat de Commissie op de vraag, of en in hoe verre de ingezetenen gebaat zullen zijn door de afschaffing van den accijns, verwijst naar haar vroeger Verslag. Men vergeet, dat de exceptionnele toestand, waarin 'sGravenhage verkeert, *en* door het bestaan der Spaarkas, *en* door de gelukkige omstandigheid, dat gedurende dat bestaan de graanprijzen tot zoodanige laagte gedaald zijn, dat een enorm kapitaal — zeggen wij — kon worden bijeengebragt; dat die toestand de geregelde heffing van de gemeente-opcenten op het gemaal in de laatste jaren heeft gewijzigd, zoodat aldaar dat voorname voedingsmiddel eerder kan gezegd worden *ontlast* dan *belast* te zijn.

Onze meening is dan ook niet twijfelachtig. De Spaarkas heeft uitnemende diensten bewezen, maar er is bezwaar, om haar in stand te houden; omdat, zonder verandering van het maximum, geen grond bestaat, om op eene spoedige stijving van haar kapitaal te kunnen rekenen. Met hare instandhouding moet gepaard gaan een controle over het gemalen graan, hetgeen in het wezen der zaak gelijk staat met eene heffing van plaatselijken accijns. Zoolang de Spaarkas uitkeert, wordt ook bij den uitvoer een streng toezigt vereischt, en zoodra zij eene bijdrage vordert, kan men den invoer van brood niet aan dezelfde verpligting onderwerpen. Men zou reeds van kunnen nagaan, wat buiten ons bereik ligt, of rijzing der graanprijzen uitvoer aanmoedigt. Ons is het opmerkelijk voorgekomen, dat in 1854 nog eene som van *f* 4799.67 is betaald wegens teruggave van belasting bij uitvoer.

Ons gevoelen omtrent de heffing van plaatselijke accijnsen is bekend, en het is niet noodig dit andermaal te ontwikkelen; maar zoo er tegen dit gevoelen in het algemeen bezwaren konden worden ingebragt: zij zouden voorzeker en in ieder geval niet gelden, ten aanzien van een plaatselijke belasting op het voornaamste voedingsmiddel, gelijk het *gemaal*; veelmin voor zooveel die heffing *'s Gravenhage* betreft, op grond van de bijzondere omstandigheden, waarin die heffing verkeert.

Wij tellen evenwel de bezwaren niet gering, die er tegen over gezet worden, en die hoofdzakelijk bestaan in de moeijelijkheid, om een behoorlijk aequivalent aan te wijzen tot vergoeding van het verlies, dat door de afschaffing zou worden geleden. Maar als wij uit de Gemeente-rekening van 1854 opmerken, dat tegenover een bedrag van *f* 530,000 aan *accijnsen* niet meer dan *f* 36,000 aan *directe belastingen* geheven wordt, dan worden die bezwaren ruimschoots opgewogen door de innige overtuiging, hoe dringend noodzakelijk het is eene betere verhouding te brengen tusschen hetgeen in accijnsen en in directe belastingen wordt opgebragt. Ons dunkt, bij geen het minste bezwaar, om die verhouding des noods te doen komen in behoorlijk evenwigt, zoodra het middel is gevonden om eene eigene plaatselijke directe belasting te kunnen heffen. De Commissie heeft geen bezwaar gevonden om *het beginsel* aan te nemen waarvan te Delft zoodanige belasting sedert 1853 wordt geheven; en het verheugt ons nu op eens de vroeger breed uitgemeten bedenkingen geheel uit den weg geruimd en vervangen te zien door eene belasting, welke men, gelijk wij reeds hebben herinnerd, bijzonder aanbevelenswaardig acht, als: »eenvoudig, billijk, een vasten maatstaf opleverende, »die elk inquisitoriaal onderzoek naar iemands vermo»gen onnoodig, elke valsche aangifte van den belas»tingschuldige doelloos maakt.» De grondslag is: 1o. het belastbaar inkomen volgens de kadastrale leggers, 2o. de talrijkheid van het gezin, dat naar gelang van het aantal kinderen op eene percentsgewijze vermindering van aanslag aanspraak geeft.

Als nu eenmaal zoodanige belasting op een billijken grondslag rust, dan bestaat er ook geen bezwaar, tot welk bedrag zij wordt geheven als eene gelijktijdige ontheffing van accijnsen daarmede gepaard gaat. Wanneer het tegenwoordig kapitaal der spaarkas kon worden benuttigd tot de daarstelling van werken, die aan de Gemeente meer handel en vertier zouden verzekeren, of wel de renten van dat kapitaal weder ten bate van de Gemeente-kas kwamen, dan zou men veilig de bedoelde directe belasting kunnen heffen tot een bedrag, als voldoende zou zijn om het verlies der opcenten op het gemaal te bestrijden, nadat men de opcenten op de grondbelasting en het personeel had verhoogd tot het maximum, bij de Gemeente-wet bepaald. (1)

(1) Bij deze gelegenheid veroorloven wij ons op eene informaliteit te wijzen, die in de gemeente-rekening van 1854, zoowel als in het rapport der Commissie is ingeslopen. Men verantwoordt in de rekening slechts *de helft* van de opbrengst der opcenten van de personele belasting, niettegenstaande, bij het sluiten der rekening, het volle bedrag of 10/10 van de opbrengst door den Rijks-ontvanger is gestort, zoodat het batig slot der rekening *f* 12,581.85⁵ *meer* had moeten bedragen. De Commissie berekent in haar rapport de verhooging dier opcenten tot het maximum over *acht* maanden en niet over het volle jaar of de twaalf maanden. De voorschriften, zoowel van 's Rijks comptabiliteit als die betreffende de opmaking van de begrootingen en rekeningen der gemeenten, brengen mede, dat het bedrag der opcenten, *volgens de kohieren* wordt geraamd, tijdig gestort en in zijn geheel verantwoord.

Uit de afschaffing van een geheelen accijns vloeijen ook voor de Gemeente-kas voordeelen voort, die wij niet andermaal zullen optellen; maar zeker wordt men bevrijd van de verpligting tot uitbreiding van het personeel, daar meerdere toezigt wordt vereischt bij het behoud van den gemaal-accijns. Die afschaffing zal bovendien te weeg brengen, dat een meer naauwgezet toezigt wordt besteed op de invordering der overige accijnsen. Men vergete toch niet, dat de accijnsen over 1854 hebben opgebragt *f* 333,576 en dus werkelijk *f* 126,424 *minder* dan de raming van dit jaar; dat de raming over 1855, berustende op de werkelijke zuivere opbrengst van 1853, weder *f* 5000 meer is dan de werkelijke opbrengst van 1854.

Wanneer men het gemaal onbelast laat, de opcenten op de grondlasten en het personeel tot het maximum, dat de Gemeentewet toestaat, verhoogt en, wat de commissie geheel schijnt over het hoofd te hebben gezien, de opcenten op het geslagt tot anderhalfmaal het bedrag der hoofdsom van den Rijks-accijns terugbrengt, dan zou men met eene directe belasting van *f* 125,000 het verlies kunnen bestrijden, dat ongeveer *één pCt.* zou bedragen, als men het achtmalig bedrag der huurwaarde tot maatstaf der vertering nam voor een huisgezin met vijf kinderen en die aanslag, voor elk kind minder, percentgewijze werd verhoogd.

Op dien weg zullen *zij* elkander ontmoeten, die het waarachtig belang der Residentie beoogen.

Omtrent den ontworpen »*Frieschen Spoorweg*» bevat de *Provinciale Friesche Courant* een artikel, dat wij, van wege zijne belangrijkheid, aan onze lezers mededeelen, ofschoon wij daarbij de opmerking moeten voegen, dat het denkbeeld, in het laatste gedeelte van het stuk vervat, namelijk om een minimum van rente over een ruim aantal jaren door den Staat te doen waarborgen, onze goedkeuring niet kan wegdragen, hoe vurig wij ook, overigens, het tot stand komen van een spoorweg in de Noordelijke Provinciën van ons Rijk wenschen.

Wij beginnen te vreezen, dat wij ons voor eenige maanden wel wat voorbarig hebben verheugd in de vergunning, van Regeringswege verleend, tot het aanleggen van een ijzeren spoorweg in de noordelijke gewesten des Rijks. De namen der voornaamste concessionnarissen hadden met betrekking tot de zaak, die hier van het meeste belang was, namelijk het geld, een goeden klank, en bij het schoone vooruitzigt van de ontwikkeling en welvaart, die door de verbinding onzer noordelijke gewesten met schier alle staten van Europa zou voortvloeijen, vergaten wij misschien maar al te ligtvaardig, dat het verkrijgen dier vergunning nog geene verwezenlijking was van het voorgestelde plan.

Na dien tijd kwamen ons gedurig geruchten ter ooren van verschillenden aard. Nu eens sprak men van opmetingen, die hier en daar de vermoedelijke rigting van het spoor zouden bepalen. Dan weder zeide men, dat Duitsche handelshuizen het grootste gedeelte van het benoodigde kapitaal reeds hadden toegezegd, en dat men het ontbrekende door het plaatsen van aandeelen vooral in Friesland wenschte te verkrijgen. Ja, men verzekerde onlangs, dat de aanmerkelijke som van dertig millioen gulden op ruim een half millioen na beschikbaar was, maar dat men het niet wenschelijk vond, dat zulk een aanzienlijk geldelijk deel der Nederlandsche onderneming door vreemdelingen vertegenwoordigd werd. Andere geruchten daarentegen bragten de tijding, dat de rijkste concessionnarissen van het aanvankelijk voornemen hadden afgezien en alzoo hunne handen aftrokken van eene zaak, die, hoe nuttig ook voor het publiek, hachelijk scheen voor hunne beurs.

Wij bekennen gaarne, dat wij geheel en al onbekend zijn met den waren stand der zaak. Het zou ons aangenaam zijn, indien wij, en met ons het geheele publiek, behoorlijk werden ingelicht omtrent de verwachtingen, die wij van de uitvoering van het voornemen der heeren Heemstra e. s. mogen koesteren. Blijkt het, dat zich onverhoopt onoverkomelijke zwarigheden hebben opgedaan, dan wordt het tijd, dat velen ontwaken uit den droom, die hen nu nog streelt, — en mag men inderdaad vertrouwen, dat de bedoelde werken zullen worden voltooid, dan zou het voor allen, die belang stellen in Frieslands en Nederlands bloei, hoogst aangenaam wezen, dat dienaangaande alle onzekerheid werd weggenomen.

Het is opmerkelijk hoeveel naijver de spoorweg van Harlingen naar Rheine in de aangrenzende provincien heeft verwekt. Assen's

Gemeenteraad heeft zich tot de Regering gewend met verzoek, om geene definitieve concessie te verleenen aan een plan, dat die stad geheel en al buitensloot en vermoedelijk voor altoos van het genot en voordeel der spoorweg-verbinding beroofde. De Gemeenteraad van de stad Groningen heeft zich in overeenstemming met de Kamer van Koophandel aldaar, desgelijks bij den Minister vervoegd met den wensch, dat de aanvrage der heeren Heemstra c. s. niet mogt worden toegestaan, ten zij men aan den spoorweg eene andere rigting gaf, die, zonder veel tijdverlies voor den reiziger van Zwolle naar Leeuwarden, eene aanmerkelijke tijdwinst zou opleveren voor den reiziger van Zwolle naar Groningen. Een en ander is door de dagbladen openbaar gemaakt, maar de zaak zelve ligt in eene geheimzinnige duisternis verborgen.

Vraagt men, wat wij van de zaak denken, zoo verklaren wij zonder omwegen, dat onzes inziens het vinden der benoodigde sommen het grootste bezwaar voor de ondernemers zal opleveren. Men moet niet uit het oog verliezen, dat de ontworpene spoorweglijn betrekkelijk weinig en nog niet eens zeer volkrijke steden telt, — eene omstandigheid die op het vermoedelijk aantal reizigers een grooten invloed heeft, daar men in het algemeen rekent, dat de geheele menschenmassa langs den spoorweg, gemiddeld eenmaal 's jaars vracht betaalt voor eene plaats langs de geheele lijn, — men moet in aanmerking nemen, dat Harlingen wel is waar eene geschikte havenplaats is voor den handel met Engeland, maar dat ook Antwerpen, Bremen en Hamburg de weldadige uiteinden bezitten der draden van het groote Europesche spoorwegnet, om van verder gelegene plaatsen niet te gewagen, terwijl hetzelfde vooruitzigt bepaaldelijk bestaat en binnen korten tijd zal worden verwezenlijkt voor Rotterdam, Amsterdam, Emden en Leer. Er is derhalve, vooral in den zomer, geene onmisbare behoefte in Duitschland aan eene spoorwegverbinding met Harlingen. Men mag dus ook niet te veel verwachten van de groote massa's goederen, die daar langs zouden moeten worden vervoerd.

Zoo moeten wij wel tot het besluit komen, dat die spoorwegonderneming onmogelijk genoeg winst kan afwerpen, om aan de aandeelhouders eene genoegzame of zelfs eenige rente te geven. De dagen, toen de spoorwegverwachtingen zoo hoog gespannen waren, dat zij overal den toegang openden tot de schatkamer der kapitalisten, zijn reeds lang voorbij. Men weet, dat aandeelen, die geene rente geven, spoedig dalen en alligt schier hunne geheele waarde verliezen. Niemand wil gaarne eene belangrijke som ten nutte van het publiek of ten voordeele eener onderneming wegwerpen . . . . en ziedaar, naar onze gissing, de moeijelijkheid, waarop die gewenschte zaak schipbreuk lijdt.

Intusschen blijven wij bij het gevoelen, dat de ontworpene spoorweg, welke wijziging de rigting over tusschenliggende plaatsen ook onderga, eene nieuwe en aanmerkelijke bron van welvaart zou zijn voor onze noordelijke gewesten. Het zou hoogst treurig wezen, indien het gevormde plan geheel in duigen viel, daar wij mogen veronderstellen, dat de uitbreiding van het onderling verkeer het leggen van dien weg toch later gebiedend vorderen zal. En dan mist men vele voordeelen, die aan eene vroegere volvoering van zulk eene onderneming waren verbonden geweest, terwijl men al de nadeelen der vertraging torschen moet.

Waarlijk, wij rekenen die onderneming van zoo groot, van zoo algemeen belang, dat wij het billijk zouden vinden, dat een minimum van rente, bij voorbeeld 2½ of 3 pCt., over een ruim aantal jaren aan de aandeelhouders gewaarborgd werd, bij eventueel te kort aan te vullen of geheel te betalen, gedeeltelijk door den Staat, gedeeltelijk door de provinciën, welke van de spoorweglijn doorsneden worden. Al moest deze waarborg dan ook in de eerste jaren omstreeks een millioen kosten, die som zou weinig beteekenen tegen over de millioenen waarde, die bij het bestaan van dat verbeterde middel van vervoer, in onze noordelijke gewesten als uit den bodem zouden oprijzen.

Wij hopen het beste voor den Frieschen Spoorweg!

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Het bombardement van Sweaborg is een officieel feit. Een groot aantal telegraphische depêches bevestigen deze door ons reeds vermelde gebeurtenis.

Volgens bekomen inlichtingen zou het bombardement de stad groote schade berokkend hebben; de brand zou twee wijken vernield hebben, alsmede het arsenaal en de timmerwerven.

Deze lezing komt niet overeen met die, welke in Hamburg in omloop is. Volgens deze zouden de verliezen der Russen van weinig belang geweest zijn, gedurende de dagen van 9 en 10 Augustus, vooral met het oog op de ontzaggelijke vernielingsmiddelen, door de eskaders gebezigd, en de operatie duurde den 11den des morgens nog voort.

Het eenigste feit, dat ontegenzeggelijk schijnt, is, dat de vloten weinig geleden hebben; niet een man is aan die zijde is gedood. Wat den uitslag en de strekking van het bombardement betreft: wij zullen die weldra kennen uit bijzonderheden, welke zich zeer zeker niet lang zullen laten wachten. Thans reeds kunnen wij evenwel verzekeren, dat er volstrekt geene ontscheping plaats had, daar die operatie op de eskaders min raadzaam was.

De volgende bijzonderheden omtrent Sweaborg zullen onze lezers, thans vooral, niet onwelkom zijn:

Sweaborg werd, gelijk men weet, in de 18e eeuw door Gustaaf III, Koning van Zweden, gebouwd. Gedurende de omwenteling van 1808, welke Koning Gustaaf IV van den troon stiet, en die aan Rusland de lang begeerde gelegenheid schonk om een inval in Finland te doen, werd de onneembare vesting, bijgenaamd het Noordelijk Gibraltar, zonder strijd en bij verraad aan den Russischen generaal Barclay de Tolly overgeleverd. Dat Sweaborg als vesting werkelijk onneembaar is, wordt uit hare natuurlijke ligging reeds genoegzaam bewezen. Zij biedt niets anders aan dan een ontoegankelijken ringmuur van graniet.

Het is onmogelijk om er met een belegeringsleger te landen, evenmin is het mogelijk om haar uit te laten hongeren. Het eenige denkbare was, om haar van de zeezijde door middel van een bombardement zooveel mogelijk te vernielen. Dit nu hebben de geallieerden gedaan, en het is ligtelijk te begrijpen, dat daardoor groote schade aan Rusland wordt toegebragt.

Behalve de depêche betreffende het bombardement van Sweaborg, deelde de *Moniteur* van eergister niets belangrijks mede dan eene uitgebreide lijst van benoemingen en bevorderingen bij de orde van het legioen van eer. De benoemingen tot maarschalken, welke men had aangekondigd, bevonden zich daaronder niet.

Men dacht later, dat zij in het nommer van gister ochtend zouden voorkomen; maar de telegraaf meldt dat dit nommer slechts bevat een verslag der receptien, welke ter Tuilerien plaats hadden, bij gelegenheid van den 15 Aug.

Ziethier wat de telegraaf dd. 16 Aug. meldt: De receptien bij den Keizer hebben gister volgens het programma plaats gehad. Er is geene redevoering bij uitgesproken.

Het feest is goed afgeloopen; de illuminatien waren schitterend.

Bij den staatsraad is een wetsontwerp ingekomen, waarbij de pensioenen van de in Krim gevallenen verdubbeld worden.

Het Engelsch parlement is tot den 23 October uiteengegaan. De Koningin presideerde bij de sluiting der zitting niet, en het was, gelijk wij reeds melden, de lord-kanselier die de troonrede voorlas.

Die redevoering moet, ongetwijfeld, te Parijs veel indruk maken. De Fransche alliantie wordt daarin met warmte geprezen, niet als eene tijdelijke verbindtenis, welke de omstandigheden noodzakelijk maakten, maar als moetende lang voortduren na de gebeurtenissen, welke tot dit verbond aanleiding gaven.

Sardinie heeft zijn deel in de gelukwenschen van Hare Britsche Majesteit. Er wordt in de redevoering niets gezegd omtrent Oostenrijk: een stilzwijgen dat, o. i., niet zonder beteekenis is, en men treft er ook de onvermijdelijke zinsnede in aan, dat de Weener Conferentien tot geen uitslag geleid hebben, welke overeen te brengen was met de eer der geallieerde mogendheden, zoodat er niets anders overig blijft dan krachtdadige voortzetting van den oorlog, ten einde tot een duurzamen en zekeren vrede te geraken.

De binnenlandsche moeijelijkheden, welke in den loop der zitting de regering zoo dikwerf in het naauw bragten, worden in de redevoering niet aangeroerd.

Over Weenen deelt eene telegraphische depêche nieuwstijdingen uit Konstantinopel van 9 Augustus mede; maar zij bepaalt zich bij de herhaling, dat Omar-Pacha zich op dien dag gereed maakte om naar de Krim terug te keeren, en dat de Ottomanische regering twee Turksche regementen zou doen vertrekken om den bey van Tripoli te ondersteunen. Dit tweede gedeelte der depêche laat bij ons wel eenigen twijfel over: ons komt het voor, dat Turkije wel zou doen om, in de tegenwoordige omstandigheden het klein aantal troepen, waarover het beschikken kan bij zich te houden. Kars wordt meer door Tripoli bedreigd.

Wel-onderrigte lieden willen verzekeren, dat de ophanden zijnde consistoire, waarin de Paus zich meer uitsluitend met Zwitserland's aangelegenheden zal hebben bezig te houden, zoo de omstandigheden hierin geene verandering brengen, tegen het eind der volgende maand zal worden gehouden.

De Deensche rijksdag is den 12 Augustus door den eersten minister, den heer Bang, namens den Koning geopend. De *Folksthing* (volkskamer) heeft zijn voormalig bureau herkozen, bestaande uit den advocaat Rotwitt, als president, den aartsbisschop von Monrad en den handelaar Broberg, als vice-presidenten; de aartsbisschop Monrad en de heer Broberg behoorende tot de nationaal-constitutionnele partij, welke het tegenwoordig ministerie ondersteunt.

Men zal zich herinneren, dat de raad van notabelen of staatsraad van datzelfde land veertien dagen geleden gesloten werd, en dat de vergadering, alvorens uiteen te gaan, had aangenomen het ontwerp Constitutie door de ministers des Konings gereed gemaakt. om aan de ophanden zijnde beraadslagingen van den rijksdag te worden onderworpen, welke is zamengesteld uit de beide kamers, de *Folksthing* en de *Landsthing*. De stemming der Kamer was niet twijfelachtig; maar men is beducht over de beslissing der beide kamers, en niet zonder reden, omdat het ontwerp zelf in den staatsraad gegispt werd; en zoo het niet gewijzigd is, is dit alleen omdat de bevoegdheid tot wijziging aan den raad ontzegd is, welke zich verpligt zag om of het ontwerp te verwerpen of het enkel en alleen aan te nemen. De raad heeft die uitlegging gegeven aan zijne stemming in de acte zelve waarin het besluit vermeld wordt.

Bij Koninklijk besluit van den 11 wordt de rijksdag van Munchen tegen den 1 September bijeengeroepen. De baron von Hauffenberg is op nieuw benoemd tot president der kamer van raadslieden van het koninkrijk.

De geruchten, welke reeds sedert eenigen tijd in omloop zijn omtrent eene ophanden zijnde ontbinding van het Spaansche kabinet schijnen meer en meer vertrouwen te verdienen. Persoonlijke ontmoediging zouden de oorzaak zijn van de ontslag-neming des ministers van binnenlandsche zaken, justitie en financien.

De Amerikaansche dagbladen door de *Canada* aangebragt, melden, dat de regering van de Vereenigde Staten van zijn agent te Madrid, den heer Dodge, depêches heeft ontvangen, welke niet zeer geruststellend zouden zijn.

De directeur van staat, de heer Marey, hoofd van het gematigd element in den boezem van het kabinet, aan wiens invloed de terugroeping van de heer Soulé moet worden toegeschreven, zou ditmaal met den president overeenstemmen omtrent de te verzoenende houding door de nieuwe zaakgelastigde der Vereenigde Staten in Spanje aangenomen.

Deze ongunstige indrukken kunnen geen verwondering baren; zij zijn het gevolg niet van de gedragslijn door den heer Doge aangenomen, maar der moeijelijkheden aan zijne zending verbonden.

Te Washington wil men op geene stellige wijze met Spanje breken, en aan den anderen kant heeft men de kitteloorigheid der democratische partij te ontzien, welke de aanhechting van Cuba wil, vooral sedert men gegronde vrees kon koesteren, dat dit land zich op volstrekte wijze onafhankelijk verklaren zal. Het schijnt inderdaad dat de Kreoolsche bevolking van Cuba sedert de terugroeping van den heer Soulé en de nieuwe instructie aan zijn opvolger gegeven, de Spaansche overheersching steeds vijandig gezind, alle vertrouwen verloren heeft in den steun dien zij van de Vereenigde Staten verwachtte en thans het oog wendt naar Frankrijk en Engeland.

Regtstreeksche aanbiedingen, zeggen de dagbladen, zouden te dezer zake reeds aan die mogendheden gedaan zijn. Eene petitie, waarbij hare tusschenkomst verzocht wordt, was van meer dan tweehonderd handteekeningen voorzien, waaronder de rijkste en meest invloedrijke planters van Cuba, die zich van de moeijelijkheid, waarin de Spaansche regering gewikkeld is, bedienen om hun vaderland te bevrijden. De onafhankelijkheid van het eiland zou erkend worden tegen commerciele voorwaarden aan de twee bevrijdende mogendheden als prijs daarvoor toe te kennen, en vervolgens de afschaffing der slavernij over een tijdperk van twintig jaren.

Hoe belangrijk deze nieuwe beweging ook zij en welke goede ontvangst haar ook van Europa te wachten staat, is het niet minder waar, dat zoo Frankrijk en Engeland van Spanje de onafhankelijkheid van Cuba mogten verkrijgen, de Vereenigde Staten het regt niet zouden hebben zich daartegen te verzetten of zich daarover te beklagen.

Het eenige nieuws uit de Vereenigde Staten, dat wij hier te vermelden hebben, afgescheiden van dat hetwelk de telegraaf reeds een paar dagen geleden bekend maakte, is de terugroeping van den heer Reeder, gouverneur van Kassan en zijne vervanging door den heer John Dawson van Pennsylvanië, lid van het laatste congres, waarin hij ten gunste der bill Nebraska-Kassan stemde. Dit feit heeft de abolutionnisten van het noorden zeer verontrust; evenwel schijnt het, dat die terugroeping niet uitsluitend moet worden toegeschreven aan de botsingen, waaromtrent wij onze lezers reeds herhaalde malen onderhielden, maar meer aan individuële beschouwingen van den heer Reeder.

Men betwijfelde te Washington zeer of de heer Dawson deze betrekking wel zal aanvaarden, en men dacht, dat de regering haar toevlugt zou moeten nemen tot een man uit het Zuiden.

Een correspondent van de *New-York-Herald* deelt [illegible] dit blad eenige bijzonderheden mede ter aanvulling van hetgeen daarin reeds gemeld werd omtrent den inval van kapitein Walker in Nicaragua en de nederlaag van Ri[illegible]

Men weet thans uit de papieren, welke bij de lijken der gedoode officieren werden gevonden, dat de generaal Castellan, die tegen de wettige regering van dat land wi[illegible] opstaan, de Amerikanen bedrogen had met opzigt tot [illegible] wezenlijke gevoelens der bevolking, deze wel verre van de vrijbuiters gunstig gezind te zijn, was vast besloten om zich tot het uiterste te verdedigen. De kapitein Walker werd gewond en wierp zich in de bosschen van Costa Rica. De troepen ter zijner vervolging nagezonden sneden hem alle gemeenschap met de zee af. De regering van Nicaragua doet een officieel verslag in het licht zien omtrent de gebeurtenissen, welke plaats grepen sedert het eerste contract tusschen generaal Castellan en den heer By[illegible] Cole gesloten, die zijne regten overgaf aan kapitein Walker tot op het eind dier treurige expeditie.

Volgens dit stuk zou het kabinet van Washington [illegible] hebben te verklaren, waaraan het is toe te schrijven, [illegible] de lijken van de heeren Bressot en Hornsbij, die het Nicaragua had geaccrediteerd, onder den titel van zaakgelastigden op het oorlogsveld gevonden werden te midden der lijken van de vrijbuiters. De eerste was zelfs, naar [illegible] zegt, tweede bevelhebber der expeditie.

Er zijn geene berigten ontvangen, omtrent het lot [illegible] kolonel Kenney en zijne aanhangers.

Daar die expeditie in overeenstemming met die van [illegible] pitein Walker moest handelen, betwijfelt men zeer [illegible] zij in hare onderneming zal slagen, zoo die niet op[illegible] ven wordt.

De stoomboot *Avon*, heeft te Southampton de mail [illegible] Rio-Janeiro van den 25 Julij aangebragt.

De ministers van buitenlandsche zaken en oorlog [illegible] het Braziliaansche kabinet, hadden hun ontslag geno[illegible] Zij zijn onmiddellijk vervangen geworden, en het mi[illegible]terie, dat uit zijn verband gerukt werd, ter zake van [illegible] ongunstigen uitslag der expeditie naar Paragua [illegible] minister van marine, voor wien evenzeer een opvolger [illegible] gewezen is, is thans gereconstitueerd. Deze wijziging [illegible] veranderen het staatkundig programma in geenerlei op[illegible]

De regering heeft de tractaten met Nicaragua van [illegible] hand gewezen, en men verwachte binnen kort ver[illegible] keiingen te dier zake.

Bij het vertrek van den koerier, rigtte de cholera te Rio groote verwoestingen aan.

ENGELSCHE POST.

Men leest in de *Times*:

Wij zijn verzocht te melden dat de graaf en de gravin de Persigny Londen niet verlaten zullen gedurende het bezoek der Koningin in Frankrijk.

— In de vergadering, dezer dagen te Osborne gehouden, is de admiraal Berkeley benoemd tot privaatraad.

— De heer Massey, lid van het parlement voor Newport, is benoemd tot onder-secretaris van staat voor de binnenlandsche zaken, ter vervanging van den heer William Cowper, benoemd tot voorzitter van het gezondheids-bureau.

— Den 19 des morgens heeft de heer Masurus, Turksch minister te Londen, in zijn hotel ontvangen eenige personen, die hij had doen uitnoodigen, om hen de [illegible] voorwaarden der nieuwe Turksche leening te doen kennen, waarvan de interest door Engeland en Frankrijk gewaarborgd is. Onder deze personen merkte men op den heer Baudin, vertegenwoordigende de geallieerde regeringen, den gouverneur en vice-gouverneur der Engelsche [illegible]

bank, den baron Lionel en den baron Charles von Rotschild, sir J. Goldsmid, den heer Uzielli, enz. De heer Marsurus las de voorwaarden der leening voor, welke 5 millioen ponden sterling bedraagt, tegen een interest van 4 pct. en gewaarborgd door de Egyptische schatting.

De stortingen moeten in zes termijnen plaats hebben van 22 Augustus tot 25 Januarij bij de Engelsche bank, welke de titels afleveren en de interesten betalen zal. De inschrijvingen voor de leening zullen den 20 Augustus ten 11 ure ontvangen worden ter Turksche ambassade te Londen.

— Het eskader, dat tot begeleiding der Koningin van Engeland moet dienen, heeft den 15en des morgens Spithead verlaten om zich naar Boulogne te begeven onder bevel van den vice-admiraal Cochrane.

FRANSCHE POST.

Men verwachtte eergister in den *Moniteur* de bekendmaking van sommige genomen maatregelen of bevorderingen van eenig aanbelang. Niets van dit alles was echter het geval

Men houdt het thans er voor, dat de benoeming van maarschalken zal worden uitgesteld tot dat het berigt eener nieuwe overwinning zal zijn ontvangen, hetgeen nog meer wettigen zou de onderscheiding welke den militairen chef, die thans alleen aan het hoofd van een kommandement tegenover de vijand staat, zal te beurt vallen.

— Na het *Te Deum*, dat in de kerk van Notre Dame den 18den — even als gewoonlijk — werd uitgevoerd had ten twee ure bij den Keizer de receptie plaats van het Wetgevend Ligchaam. Deze receptie was natuurlijk niet zeer talrijk, daar de afgevaardigden voor het grootste gedeelte thans in hunne departementen teruggekeerd zijn. De heer Morny die uit Ems teruggekeerd is, heeft eene redevoering uitgesproken, waarop de Keizer met eenige woorden van dankbetuiging antwoordde. Z. M. was blijkbaar tevreden en vergenoegd.

Sommigen willen die voldoening, welke men bij den Keizer meende te bespeuren, toeschrijven aan eene depêche, welke gedurende de plegtigheid ter Ministerie van Oorlog bezorgd werd.

— In de straten van Parijs heerscht veel bedrijvigheid, al de oude levende overblijfselen van het Keizerrijk wandelen daar in hunne uniformen.

SPAANSCHE POST.

De *Gaceta* deelt *in extenso* de allocutie van den Paus mede. De heer Bruil is den 13. naar Saragosse vertrokken. Gedurende zijne afwezigheid zal de minister van marine het ambt van het ministerie van financien bekleeden.

Er zijn beschikkingen genomen, om de betaling van de aan den staat verschuldigde gelden te doen plaats hebben.

Binnenland.

's Gravenhage, 17 Augustus.

Bij wijziging van art. 1, van het Koninklijk besluit van den ... Maart 1837 is bepaald, bij besluit van 10 Aug. jl., dat de premie voor naar buiten 's lands uitgevoerde *zoete fijne likeuren* door likeurstokers, voortaan zal worden verleend voor hoeveelheden van *vijftig kannen* of meer.

Bij Besluit van 12 Augustus jl., is vernietigd een besluit van den gemeenteraad van Dinxperlo, van 1 Mei jl., waarbij aan den secretaris is toegestaan, dat een door hem aangewezen persoon hem in zijne werkzaamheden ter secretarie behulpzaam zal mogen zijn, welk besluit door den burgemeester der gemeente, als naar zijn oordeel in strijd met de wet, krachtens art. 70 der gemeentewet, niet ten uitvoer is gelegd; de vernietiging berust op de overwegingen dat het benoemen der ambtenaren en bedienden bij de plaatselijke secretarie, volgens de bepalingen der gemeentewet, niet behoort tot de bevoegdheid van den gemeenteraad; dat het hier wel geene bepaalde benoeming van een ambtenaar ter secretarie geldt, maar dat de wetgever, die benoeming aan eene andere magt dan den raad opdragende, blijkbaar gewild heeft, dat de keuze van personen, die ter secretarie werkzaam zullen zijn, niet aan den raad zou behooren.

Z. M. heeft tot adjunct-commies bij het Departement van Binnenlandsche Zaken benoemd den heer J. A. Blom, thans adjunct-commies bij 's Rijks archief, uit welke betrekking hij bij het zelfde besluit eervol is ontslagen.

Z. M. heeft den heer A. J. Deelen, op zijn verzoek, eervol ontslagen als burgemeester der gem. Heeze.

Z. M. heeft benoemd tot notaris te Winsum (Groningen) jhr. mr. J. W. F. J. du Peyron van Brengel, onder toekenning aan denzelve van eervol ontslag uit de thans door hem bekleed wordende betrekking van kantonregter te Zuidhorn, en benoemd tot kantonregter te Hulst, mr. P. van der Meer Mohr, thans substituut-griffier bij de arrondissements-regtbank te Middelburg.

* Gisteren is door het korps onder-officieren der dienstdoende schutterij alhier op prijzen naar de schijf geschoten en zijn die behaald, de 1e prijs, een zilveren sigarenkoker, door den sergeant A. C. C. Berger, en de 2e prijs, een zilveren leeuwenkop met granaat, door den sergeant E. M. van de Water, beiden, van de 1e kompagnie van het 1e Bataillon.

* De Minister van Binnenlandsche Zaken vergezeld van den referendaris voor de afdeeling kunsten en wetenschappen, de Staatsraad Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, alsmede de heeren Roijer, Metman, Noordziek, Buchler, de Vriese, benevens eene deputatie van den boekhandel, bestaande uit de heeren van Zeggelen en van Cleeff, hebben gisteren in de fabrijk van de heeren ... Enthoven en Co. het bronzen standbeeld voor Laurens Jansz. Coster bezigtigd. Zij hebben allen hunne bijzondere tevredenheid over dit kunstwerk bij herhaling betuigd.

* De Minister van Marine, de heer Smith van den Broecke, heeft de residentie, zich begevende naar Amsterdam en Rotterdam, ten einde aldaar de Marine-werven in oogenschouw te nemen.

* Naar men verneemt, is de landraad von Briesen, te Meizig, benoemd tot kommandeur der Luxemburgsche orde van de Eikenkroon.

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt de heer F. A. Masoart, lid van de kamer van volksvertegenwoordigers in Belgie, de heer T. C. Pardon, lid van het Hof van cassatie te Brussel en de ridder J. B. van der Linder, lid van den gemeenteraad te Brussel, allen komende van Brussel.

* In deze residentie zijn aangekomen, en aan het hôtel *den Ouden Doelen* afgestapt, de heer Dehmen, geheim regeringsraad van het Groot-Hertogdom Baden, met familie komende van Heidelberg, en de freule Maria Grüber.

* Op den 15 Mei jl. is door den voorzitter der Nederl. Maatschappij ter bevordering van de afschaffing der slavernij, in een brief van een onbekende, met het postmerk Rotterdam ontvangen de aanzienlijke gift van ƒ 2000 ter ondersteuning van de aanvankelijk beproefde pogingen om slaven of slavinnen vrij te koopen. (*Maandblad.*)

* Den 19 dezer zal aan het Groot Pavillioen in het Bosch door het alhier in garnizoen liggend muzijkcorps van het 4de regement dragonders de navolgende stukken worden uitgevoerd: 1o. Marche; 2o. Ouverture de l'opéra Odio et Amore, van Gandine; 3o. Pothourri, Attila (op. Vereerend verzoek), van Müller; 4o. Air de l'opera la Sonnambule, van Bellini; 5o. Die letzten Walzer eines Wahnsinnigen, 6o. Hyacinthen Polka, van Gungel; 7o. Ouverture le Domino Noir, van Auber; 8o. Adagio d'une symphonie, van Pleijel; 9o. Julie, Valse, van Worp; 10o. Sturm Galop, van Bilse.

Bij het Departement van Binnenlandsche Zaken is, door tusschenkomst der heeren Bovet en Comp., te Amsterdam, ontvangen eene som van *drie-en-dertig gulden*, zijnde eene gift van den heer Henri Bovet, te Neuchatel in Zwitserland, ten behoeve der noodlijdenden door den jongsten watersnood in Nederland.

Volgens een berigt van Zr. Ms. Consul te Smyrna zijn aldaar gedurende het eerste half jaar van 1855, regtstreeks uit Nederland aangekomen 61 Nederlandsche schepen, alle uit Amsterdam, met suiker, koffij, indigo, kaas, sigaren, jenever en boter.

Uit vreemde haven kwamen te Smyrna 2 Nederlandsche schepen, en wel uit Konstantinopel 1 in ballast, en uit Londen 1 met kopererts en peper.

Van Smyrna vertrokken 9 Nederlandsche schepen, waarvan naar Amsterdam 2 met rozijnen, galnoten, opium, lijnzaad, hennep, palmhout en fruit; naar Messina 1 in ballast; naar Liverpool 1 met akerdoppen en amaril; naar Malta en Londen 1 met diverse goederen; naar Konstantinopel 1 in ballast en 3 met hard brood.

Volgens een berigt van Zr. Ms. consul-generaal te Londen, zijn aldaar gedurende het eerste half jaar van 1855 regtstreeksch uit Nederland aangekomen 142 Nederlandsche schepen, te zamen metende 23,834 tonnen, als: uit Rotterdam 7 in ballast, 1 met granen, 25 met koopmanschappen, wijn, jenever, tabak, garen, leder, katoen, steen, boter, olie, kaas, zaad, zijde, gist, meel, ultramarijn, vleesch, visch, kaarsen, hop, suiker, aardappelen enz.; 1 met beenderen, 1 met minerale wateren en visch; uit Batavia 1 met koffij, olie, kaneel, rotting- en sapanhout; uit Harlingen 6 met granen en vee; uit Amsterdam 4 in ballast; 1 met granen, 1 met suiker, 1 met turfasch; uit Workum 32 met paling; uit Groningen 16 met granen; uit Scheveningen 6 met visch, boter en gevogelte; uit Egmond aan Zee 7 met kaas; uit Alkmaar 1 met kaas; uit Dordrecht 13 met koopmanschappen, vee, vlas, hennep, hoepels, zaad, jenever, enz.; uit Maassluis 1 in ballast; uit Kampen 14 met boter, kaas, vee, granen enz.; uit Purmerend 2 met boter en kaas; uit Dokkum 1 met cichorei.

Uit vreemde havens kwamen 67 Nederlandsche schepen, metende 14,215 tonnen, als: uit Memel 3 met kalk en hennep, 1 met lompen, 1 met hout, 1 met lompen en talk; uit Manilla 2 met hennep, suiker, talk, koper enz.; uit Koningsberg 2 met graan, 2 met dito, talk en hennep. 1 met talk, 1 met erwten, 1 met hennep; uit Pinang 1 met suiker rhum, peper, huiden enz.; uit Calcutta 6 met rhum, hout, tamarinde, rijst, rotting, sapanhout; uit Lissabon 1 met graan en kurk; uit Hamburg 2 met graan; uit Livorno 2 met marmer, talk, hennep, 1 met lijnzaad, 2 met olie, lompen, koopmanschappen enz.; uit Cephalonia 1 met krenten, oranje-appelen en citroenen; uit Nice 1 met vruchten, wijn, olie; uit Cadix 1 met wijn en kwikzilver; uit Palermo 2 met zwavel, kurk, sumak enz., 1 met beenderen; uit Genua 1 met koopmanschappen, lijnzaad, zijde, metaal enz. uit Santander 1 met graan en leder; uit Chesme 1 met rozijnen; uit Licata 1 met zwavel; uit Shanghai 2 met thee, zijde en wol; uit Jamaica 1 met suiker, rhum, tabak, kokosnoten; uit Oporto 2 met wijn 1 met kurk en graan; uit Kertsch 1 met talk; uit Smyrna 1 met tapijten, vruchten, rozijnen enz.; uit Emden 1, uit Elseneur 1, uit Bremen 1, uit Anclam 1, uit Stolpemunde 1, uit Weile 1, uit Horsens 1, uit Kioge 1, uit Trollhotten 1 met graan; uit Pillau 1 met talk, hennep en borstels, uit Ancona 1 met zwavel, hennep, lompen: van de Kaap de Goede Hoop 1 met wol, kopererts, notemuscaat; uit Dantzig 2 met graan, 3 met graan en hout; uit Triest 1 met hout, vruchten, hennep; van de Kanarische eilanden 1 met cochenille, wijn, amandelen.

Naar Nederland vertrokken uit de haven van Londen 86 Nederlandsche schepen, metende 20,329 tonnen, als: naar Amsterdam 5 met zout, 1 met suiker, 8 met lijnzaad, 3 met diverse goederen, 6 met rijst 1 met hennep en hennepzaad, naar Batavia 6 met steenkolen, diverse goederen enz.; naar Soerabaija 1 met diverse goederen; naar Dordrecht 11 met diverse goederen, 1 met rijst, 1 met guano naar Rotterdam 2 met diverse goederen, 1 met rijst, 1 met cement; naar Kampen 11 met diverse goederen.

Naar vreemde havens vertrokken uit de haven van Londen 42 Nederlandsche schepen metende 14,539 tonnen, als: naar Syra 1 met stukgoederen, naar Port Philip 5 met dito en 2 met diverse goederen; naar Adelaide 2 met stukgoederen en 2 met diverse goederen; naar Sydney 3 met stukgoederen en 1 met diverse goederen; naar Konstantinopel 2 met diverse goederen; naar Antwerpen 1 met guano; naar Geelong 1, naar Launceston 1, naar de Kanarische eilanden 2 naar Hobart-town 3 met stukgoederen naar Elseneur 1 met katoen; naar Koningsberg 1 met suiker, 1 met stukgoederen en 2 met diverse goederen; naar Harburg 1 met katoen, 1 met ijzer, en 2 met spoorstaven, naar Hamburg 1 met diverse goederen en 1 met ijzer; naar Gothenburg 1 met ijzer; naar Rostock 1 met melassen en rhum; naar Stettin 1 met cement; naar Rio de Janeiro 1 met ijzer.

Voorts kwamen te Londen uit Nederland 221, en vertrokken derwaarts 170 vreemde schepen.

Te Yarmouth kwamen 9 schepen uit Nederlandsche havens, als: uit Texel 1, uit Egmond 1, en van het Nieuwe Diep 3 met kaas; uit Harlingen 1 en uit Groningen 3 met haver. Van deze schepen vertrokken: naar New-Castle 3, naar Noordwijk 3, naar Sunderland, Oosterisoer en Odensee respectivelijk 1 in ballast.

Uit Marseille kwamen te Yarmouth 2 Nederlandsche schepen met raapkoeken; beide vertrokken naar New-Castle in ballast.

Te Lynn kwamen 4 Nederlandsche schepen, als: uit Marseille, Memel, Lubeck en Dantzig respectivelijk 1 met raapkoeken; waarvan vertrokken in ballast naar New-Castle 3 en naar Hartlepool 1.

Voorts vertrokken 3 vreemde schepen uit de haven van Lynn naar Nederland, en wel 2 naar Schiedam met garst en 1 naar Rotterdam met rogge.

Te Dundee kwamen in het afgeloopen halfjaar uit Nederland 3 Nederlandsche schepen, als: uit Amsterdam 1 met beenderen en uit Harlingen 2 met vlas en kaas.

Uit vreemde havens kwamen te Dundee 4 Nederlandsche schepen, als: uit Grimsby 1 en uit Leven 1 in ballast; uit Hull 1 met hout en uit Memel 1 met vlas.

Van deze schepen vertrokken naar Boness 1 in ballast; naar Harlingen 1 en naar Hamburg 1 met steenkolen; naar Zwolle 4 met jute-garen.

Voorts kwamen te Dundee uit Nederland 9 vreemde schepen, namelijk 8 uit Rotterdam met werk van hennep, en 1 uit Harlingen met werk van hennep en met kaas.

* Den 15 dezer is te 's Hertogenbosch uit Maastricht het berigt ontvangen, dat de nieuwe schroef-stoomboot der societeit van Navigatie, op de Zuid-Willemsvaart op hare reis van Maastricht naar 's Hertogenbosch bij sluis no. 15 gestooten heeft en gezonken is; of er bij deze gelegenheid menschenlevens te betreuren zijn, is nog niet bekend.

Aan de besmettelijke longziekte in de provincie Friesland zijn van 3 tot 10 Aug. gestorven of afgemaakt 11 runderen, bedragende alzoo het gezamenlijk getal sedert 1 Jan. dezes jaars 1173.

Naar men verneemt, zijn de kolonel Scheltus, kommandant van het regement grenadiers en jagers, de lt. kolonel Wilbrenninck, kommandant van het 4de regement dragonders, beiden van het garnizoen te 's Hage, en de majoor van Pestel, van het regement veld-artillerie te Amersfoort, gelast, om zich naar Berlijn te begeven, ten einde de groote manoeuvres aldaar bij te wonen. (*U. Ct.*)

Op de begrooting der provincie Gelderland was sedert jaren eene som uitgetrokken van ƒ 2000, strekkende tot gratificatien voor onderwijzers, hetzij tot aanmoediging, hetzij tot ondersteuning. — Dit jaar hebben HH. Gedep. Staten teregt begrepen die som niet beter te kunnen aanwenden dan ten behoeve van die onderwijzers, welke door den jongsten watervloed zulke gevoelige verliezen in hunne inkomsten hebben ondergaan. — Het lot van sommigen hunner — alreeds verre van benijdenswaardig — zou zonder deze tegemoetkoming gewis allertreurigst zijn. (*Arnh. Ct.*)

De *Gooische Ct.* van 15 Aug. bespreekt het ontzettende ongeluk den 29 Julij jl. te Opheusden voorgevallen, waar de leeraar van Herwaarden op den predikstoel door den bliksem is getroffen en gedood geworden. De bliksem was, gelijk men weet, in den toren geslagen, en op den hoogen predikstoel nedergekomen; de ijzeren staven, welke boven aan den predikstoel zitten om denzelven te schragen, hadden tot leiddraad van den bliksem gediend en den predikant gedood. — de *G. Ct.* zegt teregt: „dit geval moet ons allen en een ieder, die daarop invloed hebben, oplettend maken op de noodzakelijkheid van het onverwijld aanbrengen van bliksem-afleiders op hooge, soms alleen staande gebouwen, die bij voorkeur den bliksem tot zich trekken, zoo als torens en kerken. Is 't uiterst gevaarlijk voor de gemeente, om zich tijdens een onweder in een kerkgebouw te bevinden, bij het daarstellen van het aangegeven middel is het door eene veeljarige ondervinding bewezen, dat alle gevaar geweken is, bestaande er nog geen voorbeeld, dat

een gebouw, van een bliksem-afleider voorzien, is getroffen.

Tegen de kosten behoeft men niet zoo zeer op te zien, daar dezen, volgens onze beste informatiën, in den regel op niet meer dan ƒ300 te staan komen, eene uitgave, die vooral bij eene ramp, waarbij menschenlevens gemoeid kunnen zijn, in geene aanmerking kan en mag komen. Zooals wij meenen te weten, bestaat in het Gooiland geen enkele toren en kerk, waar men van de bewuste nuttige uitvinding gebruik heeft gemaakt, met uitzondering van den toren en kerk der Hervormde gemeente te Naarden, welke gebouwen sedert de aanlegging van een bliksem-afleider, nu 20 jaren geleden, van den bliksem zijn verschoond gebleven, hoewel vroeger meermalen getroffen. Maar eene proef, loopende over eene veel langere reeks van jaren, levert ons onder vele andere voorbeelden, de volgende: de klokkentoren van St. Marcus, te Venetie, 320 voet hoog, is in den tijd van vier eeuwen negen malen door den bliksem beschadigd; hij werd in 1776 door eenen afleider voorzien en is sedert niet meer getroffen. In Corinthie staat ergens eene kerk en toren, op een berg. Meermalen sloeg er de bliksem in en doodde herhaaldelijk menschen, zoodat men, als er onweder aan de lucht was, er geen dienst meer durfde te doen. In 1730 werd de toren door den bliksem vernield, en eenen anderen in de plaats gebouwd; doch het lot van beschadiging binnen eenige jaren tot vijf malen toe, de laatste maal zoo, dat hij moest afgebroken worden. Men bouwde in 1778 eenen anderen, maar voorzag dien van eenen afleider en sedert is deze menigmalen door het onweder getroffen, maar altijd heeft de geleider den bliksemstraal in den grond gevoerd, zonder eenige de minste schade aan te rigten. Nog een enkel voorbeeld uit ons vaderland is de toren te Doesburg, in Gelderland, ruim 300 voet hoog. Deze is in vroeger tijd herhaaldelijk getroffen: in de vorige eeuw tien malen in den tijd van 45 jaren. In 1782 is er een afleider op geplaatst en sedert bleef de toren onbeschadigd, hoewel er de bliksem zeer dikwijls op is uitgeschoten.

Waar zulke treffende voorbeelden van het proefhoudende dier uitvinding spreken, is het dan wel te veel van ons gezegd, als wij het aanleggen van bliksem-afleiders niet slechts als hoogst noodzakelijk voorstellen, maar allen, die in die zaken iets te zeggen hebben, zoo als de leden van Gemeente- en Kerkbesturen, verantwoordelijk stellen voor de ongelukken, waarvoor ons God behoede! die hun verzuim in deze zou kunnen veroorzaken?

Voor het Provinciaal Geregtshof van Noord-Holland werd eergisteren eene belangrijke regtsvraag behandeld. Zekere E. de Lemon, in den jare 1836, wegens misdaad vervolgd had zich door de vlugt, voor de behandeling der zaak, onttrokken aan de uitvoering van het arrest van het toenmalig hof van assises, waarbij hij tot onteerende straffen was veroordeeld. Na eene afwezigheid van 19 jaren en eenige maanden, kwam hij voor zaken in de vorige maand in het vaderland terug, en werd in de vorige week in hechtenis genomen, en bij de bestaande acte van beschuldiging gedagvaard voor het hof tegen eergisteren. De procureur-generaal requireerde bij gemotiveerde conclusie, dat het hof op grond van art. 25 der wet van 29 Junij 1854, als wordende het misdrijf, waarvoor de Lemon vroeger bij contumatie was veroordeeld bij die wet met correctionele straffen gestraft, volgens art. 14 dier wet, de bepaling der wet, ten gevolge waarvan de verjaring der vervolging van 10 jaren, art. 460 en 462 wetboek van strafvordering hier van toepassing en de verdere vervolging zoude verklaren te zijn verjaard.

Mr. Ph. A. Haas Az. trad als raadsman voor den beschuldigde op en betoogde, dat hier eene tweeledige verjaring voor den beschuldigde was verkregen; vooreerst op de gronden door den heer procureur-generaal ontwikkeld, met dat verschil echter, dat in dit stelsel de verjaring reeds met vijf jaren was geacquireerd; en in de tweede plaats, dat door de invoering van het tegenwoordig wetboek van strafvordering, art. 461, en het daarbij met afwijking van het vroeger onder het Fransche regt heerschend beginsel aangenomen stelsel, door een tijdverloop van 15 jaren, en na de laatste acte van vervolging, alle verdere vervolging onmogelijk was geworden en verjaard was. Het hof heeft zich, na langdurige deliberatie bij arrest van eergisteren, met den eerst aangewenden grond vereenigd, en na de verjaring te hebben uitgesproken, den gedetineerde onmiddellijk in vrijheid doen stellen.

(H. Bl.)

Wij gelooven regt de A. C. wel te doen, bij gelegenheid dat door de uitgave van een verslag van eenige leden van de raad van Amsterdam over het plan tot doorgraving van Holland op zijn smalst, de aandacht weder bepaald op dit ontwerp, is gevestigd, mede te deelen, dat wij onderrigt zijn, dat het ontwerp voor deze grootsche onderneming waarbij de belangen van zooveel besturen betrokken zijn, waarvoor de heeren Jhr. C. Hartsen, Mr. J. van Lennep, J. G. Jäger, B. W. Crokeren, Chs. Burn, zich in April 1853 tot het Hooger Bestuur hebben gewend, na de goedkeuring te hebben erlangd van de commissie van rijks-ingenieurs, door den heer Minister van Binnenlandsche zaken daartoe benoemd, en van het stedelijk bestuur van Amsterdam, thans in handen is van heeren Gedep. Staten van Noord-Holland, door welk collegie de rapporten daarover, door de betrokken waterschaps-besturen uitgebragt, wordt overwogen, en men *zeer spoedig* de beslissing van het gewestelijk bestuur te gemoet ziet.

Zijn wij wel onderrigt, dan is het voornemen om, zoodra dit ontwerp met de betrokken besturen is vastgesteld, het in zijn geheel openbaar te maken, terwijl eene vroegere openbaarmaking ontijdig geacht werd.

[illegible] eene bijdrage, hoeveel het lager volksonderwijs, bij al hetgeen [illegible] gedaan is en steeds gedaan wordt, nog te wenschen overlaat, kan dienen; dat uit de registers van den burgerlijken stand te Rotterdam eene statistiek is opgemaakt, van de mannen en vrouwen, die bij het voltrekken hunner huwelijken verklaard hebben niet te kunnen schrijven. De opgave loopt van het jaar 1812 tot 1854, en daaruit blijkt, dat van de bruidegoms in het jaar 1815 het ⅓ verklaarde niet te kunnen schrijven, in 1820 ²/₉, in 1845 daarentegen ²/₁₁ en in 1853 het gunstige jaar het ¹/₁₆. Deze vooruitgang is daarom vooral belangrijk, dewijl het hooger cijfer der gesloten huwelijken grootendeels door de lage standen der maatschappij aangebragt wordt. Opmerkelijk is ook, dat het getal der niet schrijvende bruiden doorgaans tweemalen, soms driemalen dat der bruidegoms overtreft. Het is een bewijs, dat vooral bij de meisjes nog veel te weinig werk van het onderwijs gemaakt wordt en het te vroeg verlaten der scholen vooral bij haar hoogst ongunstige gevolgen heeft.

De *Economist* deelt ook de volgende opgave mede omtrent het aantal manschappen, uitmakende het contingent der Nationale Militie van den jare 1854, hetwelk bij de verschillende korpsen van het leger is ingedeeld, met opgave tevens hoeveel hunner konden lezen en schrijven.

In Noordbrabant konden dit van de	1,147 miliciens	682
» Gelderland	1,095 »	766
» Zuidholland	1,587 »	1,149
» Noordholland	1,402 »	1,249
» Zeeland	457 »	276
» Utrecht	443 »	324
» Friesland	723 »	585
» Overijssel	636 »	482
» Groningen	542 »	452
» Drenthe	239 »	210
» Limburg	590 »	410

De verhouding percentgewijs was dus op 100: in Noordholland 89, Drenthe 87, Groningen 83, Friesland 80, Overijssel 75, Utrecht 73, Zuidholland 72, Gelderland 70, Limburg 69, Zeeland 60, Noordbrabant 59.

Ook deze opgave getuigt er van, dat het onderwijs nog verre van zoo algemeen is, als men dit in ons Vaderland mogt verwachten. Opmerkelijk is het, dat in de provinciën, waar de Roomsche bevolking het grootste is, de verhouding het nadeeligst is.

Leijden, 16 Aug. De beroemde maar geenszins begunstigde sterrekundige, Robert Luther, te Bilk bij Dusseldorp, vernomen hebbende dat de stichting van eene sterrewacht aan de Hoogeschool alhier, wegens de uitgaven die zij vordert, bij de Regering van het Rijk der Nederlanden zwarigheid heeft gevonden, maar door vele ingezetenen van dat Rijk aanzienlijke geldelijke offers is waardig geoordeeld, heeft, als een blijk zijner belangstelling in die stichting, den prijs uit het fonds van Lalande, hem door de Academie van wetenschappen te Parijs voor zijne ontdekkingen van planeten toegewezen, ten hare behoeve, grootmoedig afgestaan. (*L. C.*)

▷ **Arnhem**, 16 Augustus. Doordien de WelEerw. heer Pastoor van Borne, den 4den dezer, ter griffie der regtbank van Almelo appel heeft aangeteekend van het vonnis, waarbij hij buiten vervolging is gesteld der tegen hem ingediende aanklagt, en die zaak alzoo op nieuw zal worden behandeld voor het Geregtshof van Overijssel, moet het uit die procedure en haar resultaat blijken, wat de regter door besloten plaats verstaat, volgens de wet op de kerkelijke verordeningen. Ter voorkoming van soortgelijke procedures, heeft de WelEerw. heer deken en pastoor te dezer stede, besloten de gebruikelijke bearding op de R. K. begraafplaats alhier, voorloopig te doen ophouden, en te doen plaats hebben in de groote of St. Walburgis, kerk, tot dat het nader zal blijken, hoedanig hetdesbetreffende artikel dier wet door de beslissing van den regter en ten gevolge der uitlegging van den Minister van Justitie wordt begrepen.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Als een vervolg op mijn ingezonden stuk van den 3en dezer (Grondwet No 683) en als bekrooning der daarin vervatte denkbeelden, ben ik verpligt UWEd. het volgende mede te deelen.

Op den 1sten der aanstaande maand vertrekt weder het 2de bataillon van het alhier in garnizoen liggende 8ste regement Infanterie, zoodat Nijmegen, de plaats van achteruitgang, waar noch handel noch nijverheid bestaat, zich zal moeten vergenoegen met een garnizoen van één bataillon Infanterie, het depôt en enkele compagnien artillerie.

De redenen tot dit vertrek opgegeven zijn tweederlei, namelijk dat dit bataillon zoude moeten dienen om te onderzoeken of de nieuw gebouwde forten aan de Vecht voldoende zijn, voor de gezondheid der manschappen, die aldaar eenmaal, bij verdediging des lands, verblijf moeten houden, (!?) en, ten andere, om gedurende de afwezigheid dier troepen, de kazerne in eenen beteren staat te brengen.

Wat de eerste reden betreft, moet ik weinig kennis èn bij het personeel der genie èn bij het personeel van de geneeskundige dienst onderstellen, daar, zoo ik mij niet vergis, de wetenschap genoegzame middelen aan de hand geeft om te onderzoeken welke lokalen voor den mensch schadelijk zijn, zonder hiertoe de gezondheid, ja zelfs het leven van menschen noodeloos op te offeren. Indien deze reden gegrond is, laat ik de gevolgen geheel voor rekening van den Minister van Oorlog.

En wat de tweede reden aangaat: hoewel het meer dan tijd is, dat de kazernen merkbaar worden hersteld, en alzoo successievelijk moeten geëvacueerd worden, bestaat er hier ter stede nog gelegenheid genoeg om drie bataillons, van de tegenwoordige sterkte, in plaats van twee te kaserneren.

De beide opgegevene argumenten zijn bij gevolg onhoudbaar. Maar waar is dan de teruggang der materiële welvaart van de gemeente Nijmegen aan toe te schrijven? De oplossing van dit vraagstuk, Mijnheer de Redacteur, ligt niet ver verwijderd, en kan in twee regels zamengetrokken worden.

1o. Aan de reactionnaire beginselen van het gemeentebestuur.

2o. Aan de nulliteit van de meerderheid der gemeenteraadsleden.

Welke oplossing des te meer blijken zal, de waarheid te zijn bij eene eventuele herziening der gemeente-lasten; want terwijl andere gemeenten zich beijveren om te voldoen aan het tweede lid van art. 291 der gemeentewet, hoort en ziet men hier nog niets dienaangaande, waaruit genoegzaam kan nagegaan worden, dat de uitkomst daarvan niet in dien milden geest zal vervat zijn, welke genoemde wet beoogt, zoodat weder, ten deze, de ingezetenen de dupen van de geschiedenis zullen worden.

Van UWelEd. bekende onpartijdigheid verwacht ik de plaatsing dezer regelen in een eerstvolgend nommer, en heb ik de eer mij met de meeste achting te noemen

Uw bestendige lezer,

Nijmegen, den 15 Aug. 1855. X.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Zaturdag 18 Aug. 7 ure. CE QUE FEMME VEUT..., vaudeville en deux actes; RICHE D'AMOUR, vaudeville en un acte; LE CACHEMIRE VERT, comedie en un acte; UNE OUVERTURE à GRAND ORCHESTRE.

Advertentien.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 16 Augustus 1855.

Nederland. Pct.		**Rusland.** Pct.	
Ned. W. Schuld. 2½	63 ¹/₁₆ ³/₄ ³/₈	*Hope* 1798/1816 5	102⁵/₈
Dito Certificat. 3	76	Dito 1828/1829 5	
Dito Dito. . 4	93³/₈	Cert. 1831/1838 5	
O. I. Leening . 4		Dito Dito 4½	
Amort. Syndic. 3½	90³/₁₆	Dito *Hope* . . 4	
Hand.-Maats. . 4½		Dito *Stieglitz* . 4	79½
Belgie.		Dito dito 5e Ser. 4	
Certificaten . . 2½		Dito 1854 . . . 5	82¼
D° *Rotschild* . 2½		Inschr. Assig. . 6	
Frankrijk.		Certific. dito. . 6	
Obligatien . . . 3		**Polen.**	
Spanje.		Obligatiën . . . 4	
Nieuwe 1	18³/₄ ¹³/₁₆		
Dito Buitenl. . 3		**Oostenrijk.**	
D° Binnenl. ᵒ/m. 3	30¹³/₁₆ 31		
Bew. Sp. Com.		Metaliek . . . 5	62⁹/₁₆ ¹⁵/₁₆ [illegible]
Amort. Schuld.		Dito bet. Amst. 5	73⁷/₈ 4¹/₈ [illegible]
Portugal.		Dito Nation. . 5	67¹¹/₁₆ ⁷/₈ [illegible]
Londen nieuwe. 3	39¹⁵/₁₆ 40	Dito 1847 . . . 2½	32 ¹/₁₆
Dito uitgest. . 4		Dito 1851/1852 2½	32 [illegible]

Mexic., te Lond. 3 pct. $20\frac{15}{16}$, 21; dito Onb. [illegible]; Gren., te Lond. p. s. 100. $2\frac{1}{4}$ pct. $18\frac{1}{2}$; Ecuad. [illegible]; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $78\frac{1}{8}$

Londen, Consols $91\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; 1 pct. Spanje [illegible]; Mexic. $21\frac{3}{4}$.

Coupons Ecuad. $29\frac{1}{2}$, 30, 30.

Bij eenig affaire in Int. blijven Binnenl. onveranderlijk vast. In vreemde fondsen was de omzet weder zeer beperkt, blijvende Oostenrijksche na eene neiging tot verdere vooruitgang nagenoeg als gisteren. Mexicanen met verkooporders zeer flaauwer.

Gedrukt bij G. H. SUSANN Jr., te 's Gravenhage.